ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

ФИЛОСОФИЯ ЖӘНЕ САЯСАТТАНУ ФАКУЛЬТЕТІ

ЖАЛПЫ ЖӘНЕ ҚОЛДАНБАЛЫ ПСИХОЛОГИЯ КАФЕДРАСЫ

«ПСИХОЛОГИЯДАҒЫ ӘДІСНАМА, ӘДІСТЕР ЖӘНЕ ЭКСПЕРИМЕНТ» ПӘНІ БОЙЫНША

ҚОРЫТЫНДЫ ЕМТИХАН БАҒДАРЛАМАСЫ

«Психологиядағы әдіснама, әдістер және эксперимент»

Философия және саясаттану факультетінің

«7М03125-Психология», « 7М0316-Клиникалық психология», «7М03117-Балалар психологиясы» мамандықтары бойынша магистратураның білім беру бағдарламасы

1 курс,
2 семестр, қазақ бөлімі
Көктемгі семестр
2023-2024 оқу жылы
Кредит саны-9

Оқытушы: профессор Бердібаева С.Қ.

Алматы, 2023

БАҒДАРЛАМА

«Психологиядағы әдіснама, әдістер және эксперимент»
пәні бойынша

қорытынды емтихан бағдарламасы

Емтиханға шығарылатын оқу тақырыптары: Емтиханға силлабуста берілген тақырыптар беріледі. Тақырыптық мазмұндар барлык жұмыстарды катиды: дәрістер мен семинарлар тақырыптары, магистранттардың өзіндік жұмыстарының тапсырмалары

Қорытынды емтихан жазбаша оф-лайн форматта өтеді

Оқытудың нәтижелері:

-адамның мінез-құлқын функционалдық талдаудың психологиялық ерекшеліктерін зерттеу негізінде және заманауи психологиядағы әдіснама, әдістер және эксперимент жайлы теориялар мен зерттеулерді және оны психологиялық тәжірибеде қолдану мүмкіндіктерін, адам табиғатын зерттейтін әдістер және зерттеудің әдіснамасын талдау арқылы психологиялық зерттеу жүйесі және зерттеу психологиясына тән негізгі ұғымдар туралы теориялық білімдерін қалыптастыру талдауды түсіну негізінде зерттеу бағдарламасын құрыстыруға және ұсыныстар беруге;
-адам мінез-құлқын басқарудың мотивациялық аспектілерін, жоғары сапалы зерттеу стилін, психологиялық эксперимент тің теориялық-практикалық мәселесін, оның өлшемі мен деңгейін анықтау арқылы адам табиғатын түсіну мен психологяилық зерттеулерде а кездескен түрлі кедергілерді шешу үшін альтернативтер ұсына алады, зерттеу әдіснамасы мен әдістері туралы білімдерді практикада жүзеге асыруға;
- психология ғылымының әдіс намасы мен әдістері, психологиялық эксперименттері олардың ой-өрісін кеңейтіп, жүректерін кеңейту — түйсіктерін сыни ойлаумен толықтыру, пайымдауларын жанашырлықпен жұмсау және иллюзияларын түсінушілікпен алмастыру мүмкіндігі бар. Олар жаңа заманауи зерттеі әдіснамасы, әдістері , эксперименттік зерттеудің ерекшелік терінен бастап адам мінез-құлқын зерттейтін әдістердің бәсекелес идеялар мен талаптарын бағалауға тәжірибелік тәсіл қалай көмектесетінін үйренеді Психологиялық эксперименттегі экспериментатор мен сыналушы-ның психологяилық қарым-қатынасындағы .кәсіби дағдыларды түсіну және қолдануды, зерттеудің психологиялық ерекшеліктерін табуды, зерттеуді рационалды ұйым дастыру мен басқаруды түсіну арқылы зерттеу жүйесінің табиғатын анықтауға арналған психологиялық зерттеу әдістерін қолдану мен эксперименттің ерекше ліктерін талдауда жинақтаған теориялық білімін практикада классификациялай алуға;
- жаңа замануи психологияның әдіснамасы, эксперименттік әдістер мен теориялардың жаңа мазмұнын игере отырып зертетушілік іс-әрекеттің негізін түсінуге бағытталған зерттеу процесінің өту кезеңдеріне психологиялық классификация құрастыруға;
- психологиялық білім - біз оны әлемге оң өзгерістер енгізу үшін пайдаланған кездегі негізгі күш. Пси хология адамның өмірлік маңызды мәселелеріне – нем құрайлылықты жеңуге, бақытқа ұмтылуға, жанжалдан бейбітшілікке көшуге – жарық түсіре ала тын жерде олар оның нұрын төгуден тартынбуды үйрене отырып, пси хологиялық зерттеулердің негізін құрайтын әдіснама, әдіс пен экспериментті кәсіби деңгейде ұйымдастыруды, мамандығы бойынша кездескен түрлі кедергілерді шешуді, зерттеу барысында туындайтын конфликт және конфликтілі мінез-құлык модельдерін талдау арқылы психологиялық зерттеудегі эксперимент субъектілерінің белсенділігі мен реттеуші механизмдері жайлы түсініктерін қалыптастыруға бағытталған психоло -гиялық

жоба және зерттеу бағдар ламаларын құрастыруды үйреніп және оларды өз кәсіби даму кезеңдерінде қолдана алу жайлы білімдерді алуға;
- зерттеуден алған нәтижелерді жүйелеу, талдау, қорытындылау, семинар тапсырмаларын сауатты және кәсіби деңгейде дайындау, эссе, тезистер мен баяндамаларды кәсіби деңгейде жаза алу, ақпараттық технологияларды кеңінен білу және өз уақытын тиімді басқара алуға.

Емтиханға дайындалуға арналған шамалас тақырыптар:

Модуль 1. Психологияның ғылыми негізі

1. Психологиядағы ғылыми зерттеулер. Ғылым және парасаттылық. Зерттеушілік ақпар -аттарды пайдалану
2. Психологиядағы зерттеулердің методологиясы. Психологиялық зерттеулердегі эпистемологиялық позициялар: ғылыми реализм, логикалық позитивизм; Оккамның ұстарасы, Дюхем-Куайн тезисі
3. Психологиядағы теориялар және психологиялық зерттеулерде теорияларды қолдану. Поппер мен Кунның үлестері: бақылаудың теориялық тәуелділігі; түсіну теориясы: компоненттері мен байланыстар – концепциялар, конструкциялар, өзгергіштіктер және гипотезалар

Модуль 2. Эмпирикалық зерттеулердің методологиясы

4. Психологияның пәні, әдістері және мәселелері. Психологиялық процестерді зерттеу тәсілдері мен түсіну әдістері. Психологиядағы суреттеуші зерттеулерді түсіну, ең көп тараған психологиялық зерттеулердегі жалпы әдістер

Модуль 3

Психологиядағы әдіс мәселесі. Сапалық және сандық методология

5.Психологиялық зерттеулердің мақсаттары. Ғылыми зерттеу кезеңдері. Психологиялық мәліметтердің табиғаты. Психологиядағы кейбір маңызды әдістер мінез-құлықты болжау және алдын ала айту

6. Ғылым және тәжірибе. Шолу жасайтын зерттеулерді талдау. Бірпәнді зерттеулер**.** Бақылау эмпирикалық мәліметтерді жинаудың зерттеушілік тәсілі мен әдісі ретінде. Натуралистік бақылау**.** Интерпретациялық әдіс.

7. Обсервациялық зерттеулер**.** Психологиядағы қосымша әдістер: такырыптык зерттеулер, анкеталар, интервью, сұрақнамалар, проективті әдістер.
8. Эксперименттік және эксперименттік емес зерттеулер
9.Корреляциялық зерттеулер. Квазиэксперименттік зерттеулер. Сапалық зерттеулер. Комплексті зерттеулер.
10. Психологиядағы интернет зерттеулер: трансляциялық әдістер, феноменологиялық әдістер, жаңа әдістер, интернет арқылы жиналған деректердің сапасын арттыру әдістері, телефон немесе цифрлық сауалнамалар
11. Зерттеу типтері: өлшеу және мәліметтерді талдау, дискретті және үздіксіз өлшемдер Тест әдісі - психодиагностиканың негзгі инструменті, тест шкалаларын психометриялық бағалау, психологиялық бағалау.
12. Эксперименттік зерттеулер : мінез-құлық себептерін түсіну ретінде: эксперимент негізі, эксперименттік дизайн, экспериментті өткізу. Эксперименттік зерттеулерді жоспарлау

Модуль 4. Эксперимент және қолданбалы статистика

13. Эксперименттік зерттеулердегі өзгергіштіктер типтері және қадағалау, эксперименттік жоспарлау, гипотезалар, рандомизация мәселелері, валидтылық және сенімділік
14. Психологиялық статистика. Статистикалық анализ, суреттеуші статистика, экперимент -тік статистикалық өлшемдер(орталық тенеденциялар өлшемі, шашырау өлшемдері, корре -ляциялық өлшемдер), статистикалық критерийлер. Инференциалды статистика, нөлдік гипотезаны тексеру және түсіну

15. Психологиялық зерттеулер этикасы. Этикалық зерттеулердің моралдық негізі. Этиканы практикада қолдану, психологиялық зерттеулердің этикалық стандарттары, зерттеу бойынша есеп беру

2023-2024 оқу жылының көкетмгі семестрі кезіндегі қорытынды бақылау формаларының сипаттамасы (емтихан)

ЕМТИХАНҒА АРНАЛҒАН ӘДІСТЕМЕЛІК НҰСҚАУЛАР

Емтихан – дәстүрлі жазбаша формадағы емтихан**.**
Емтихан форматы-оф-лайн
Әрбір магистрант үшін тапсырмалар индивидуалды болады:
сұрақтар саны: 3
Емтиханды тапсыру күні мен уақыты: жазғы емтихан сессиясының кестесіне сәйкес өткізіледі.
Тапсырманы орындау уакыты: 120 минут (2 сағат)

ҚОРЫТЫНДЫ ЕМТИХАНДЫ ӨТКІЗУ ЕРЕЖЕЛЕРІ

1. Пән бойынша қорытынды емтиханға аралық бақылаулардан тиісті шектік балл алған білім алушы жіберіледі;
2. Қорытынды емтиханға кешігіп келген білім алушы емтиханға жіберілмейді;
3. Емтихан тапсыру кезінде білім алушыға шпаргалка, ұялы телефон, смарт-сағат, т.б. техникалық құралдарды (рұқсат етілген құралдардан басқа, мысалы: калькулятор, сөздік және т.б.) қолдануға, сондай-ақ басқа білім алушылармен сұрақтың жауабына қатысты сөйлесуге тыйым салынады.

Ескерту: Егер білім алушы емтихан ережелерін бұзса (шпаргалка қолданғаны анықталса немесе т.б. жағдайлар), оның нәтижесі жойылады.

ҚОРЫТЫНДЫ БАҚЫЛАУДЫ КРИТЕРИАЛДЫ БАҒАЛАУ РУБРИКАТОРЫ

Пән: «Психологиядағы әдіснама, әдістер және эксперимент»
Қорытынды бақылау формасы: оф-лайн жазбаша формадағы емтихан

Магистратура білім беру бағдарламасы
СТАНДАРТТЫ ЕМТИХАН: ЖАЗБАША (ОФЛАЙН)

№	Критерий/ балл	ДЕСКРИПТОРЛАР				
		«Өте жақсы»	**«Жақсы»**	**«Қанағаттанарлық»**	**«Қанағаттанарлықсыз»**	
		90-100 балл	**70-89 балл**	**50-69 балл**	**25-49балл**	**0-24балл**
1	**Курстың теориясы мен тұжырымдамасын білу және түсіну**	Өте жақсы" баға барлық үш сұрақтың толық ашылуын (алынған білім шегін де), әр тұжырым мен қорытындының	"Жақсы" баға барлық жауап толық, бірақ кейбір мәселелерді толық емес қамтиды, негізгі ережелердің қысқартылған дәлелдерін қамти	Қанағаттанарлық" баға би - летте ұсынылған сұрақтардың толық емес жариялануын қамтитын жауап үшін қойылады, негізгі ережелерді	Қойылған сұрақтарды дұрыс жарияламау, қате дәлелдеу, дұрыс емес қорытынды жасау.	Негізгі ұғымдарды теориялар-д ы білмеу; Қорытын-ды бақылау жүргізу қағидаларын бұзу.

		егжей-тег жейлі дәлелдерін қамтитын, логикалық және дәй екті түрде құрыл ған, аудитория лық сабақ тарда өткен тақырып тарының мысал дары мен растал ған жауап үшін қойылады.	тын жауап үшін қой ылады, матер иалды ұсыну дың логикасы мен дәйектілі-гінде қате жіберіледі. Жауапта сти листикалық қателіктер, тер миндердің дұрыс қолданыл мауы мүмкін.	үстіртін дәлел дейді, баянда - да компози циялық диспр опорцияларға, материалды ұсынудың логикасы мен дәйектілігінің бұзылуына жол береді теория лық ережелерді аудиториялық сабақтардың әзірленген конспектілері-нің мысалдары мен суретте-мейді.		
2	**"Таңда лған әдіс теме мен техноло -гияны нақты практи калық тапсыр маларға қолдану**	Оқу тапсыр масын толық орындау, қойылған сұраққа толық, дәл елді жауап, курстың практикалық мәселелерін шешу;	Оқу тапсырма сын ішінара орындау, курс тың практика лық міндетте рін толық шешпей қойылған сұраққа толық емес, дәлелді жауап беру; курс бойынша ғылыми тіл нормаларын сауатсыз пайдалану;	Материал фраг менттелген, логикалық дәйектілікті бұза отырып, нақты және семантикалық дәлсіздіктерге жол беріледі, курстың тео риялық білімін үстіртін қолданылады.	Тапсырма ны шешу дің ұтым сыз әдісі немесе жеткілікті ойласты-рылмаған жауап жос - пары; тапсырма ларды шеше алмау - мау, тапсырма-ларды жалпы түрде орындау; нормадан асатын қателіктер мен кемші ліктерді қабылдау.	Тапсырма ларды шешу үшін білімді, алгоритм дерді қолда на алмау; қорытынды және жалпылау жасай алмау. Қорытын-ды бақылау жүргізу қағидала-рын бұзу.
3	Таңдал ған әдісте менің ұсыныл ған прак тикалық	Оқу тапсыр масын толық орындау, қойылған сұраққа то-ық, дәлелді жауап, курс-	Тұжырымда малық матер иалды пайда лану да 3-4 дәлсіздікке, жалпылау мен тұжы рымдар	Негізделген ғылыми ереже лердің қолданы луы туралы тұжырымдар нақты емес және нәтиже	Тапсырма өрескел қателіктер мен орын далды, сұрақтарға жауаптар	Тапсырма орындалма ды, қойыл ған сұрақ тарға жауаптар жоқ, тал

	тапсыр маға қол данылу ын баға лау және талдау, Оқу тапсырм а сын толық орындау , қой ылған сұраққа толық, дәлелді жауап, курстың практик алық мәселел ерін шешу; ғылы	тың практи - калық мәселелерін шешу; ғылы - ми ереже лер, қолда - нылған әдістеме мен технология ның дәйекті, қисынды және дұрыс негіздемесі, сауаттылық, ғылыми тіл дің нормала рын сақтау, тұжы ым дарға әсер етпейтін матер иалды ұсынуда 1-2 дәлсіздікке жол беріледі (+графика лық дерек тер арқылы негіздеу нәтижелерін визуализа циялау)	дағы кішігі рім қателік терге жол беріледі, бұл тапсырманың жалпы дең гейіне әсер етпейді.	сіз, стилисти калық және грамматикалық қателіктер, сон дай-ақ практи- калық шешім нің нәтиже лерін өңдеуде дәлсіздіктер болуы	толық емес, тұжырым-дамалық материал дар мен дәлелдер нашар пайдаланы лады.	дау матер иалдары мен құрал дары пайда ланылмады Қорытын-ды бақылау жүргізу қағидалар ын бұзу.

Қорытынды бағалауды есептеу формуласы:
Қорытынды баға **(ҚБ) =** (Б1+Б2+Б3) **/ 3, мұндаБ – критерий бойынша балл.**
Пән бойынша баға қою критерийлері:
1 сұрақ 30 баллмен бағаланады
2 және 3 сұрақ 35 баллмен бағаланады
Емтихан жұмыстарын бағалау білім алушының жауабының толықтығы дәрежесі ескеріліп 100 балдық шкала бойынша жүргізіледі

Шкалалар, балдар	**1 сұрақты бағалау**	**2 сұрақты бағалау**	**3 сұрақты бағалау**
90-100 өте жақсы	26-30	32-35	32-35
70-89-жақсы	23-27	26-31	26-31
50-69 қанағаттанарлық	14-21	18-24	18-24

Оқу әдебиеттері:
Негізгі:

1.Баксанский, О.Е. Современная психология: теоретические подходы и методологические основания: Аффективная сфера личности и психология общения / О.Е. Баксанский, В.М. Самойлова.-М.-Либроком,-2018.-368

2.Бердібаева С.Қ. Математикалық психология. Эксперименттік психология. Алматы, Қазақ университеті, 2016. 175 б.
3.Бердібаева С.Қ. Тұлға психологиясы. А, Қазақ университеті, 2016, 203 б.
4. Борденс, К.С., и Эбботт, Б.Б. (2019). Дизайн и методы исследования (9-е изд.).Нью-Йорк, штат Нью-Йорк: МакГроу Хилл.
ISBN: 978-0-07-803545-
5. Веракса Н.Е. Методологические основы психологии: Учебное пособие. М.: Академия, 2018. - 240 с
6. Викенс, А. Введение в биопсихологию. Нью-Джерси: Прентис-Холл.-2019
7.Газзанига, М.С., Иври, Р. Б., и Мангун, Г. Р. Когнитивная нейробиология: биология разума (3-е место). Нью-Йорк, Нью-Йорк, Нортон и Нортон.-2019
8.Каменская, В.Г. Психодиагностика ребенка. - М.: Инфра-М, 2018. - 480 с.
9.Корнилова Т. В., Смирнов С. Д. - МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ПСИХОЛОГИИ 2-е изд., пер. и доп. Учебник для академического бакалавриата - М.:Издательство Юрайт - 2019 - 490с. - ISBN: 978-5-9916-3015-3 - Текст электронный // ЭБС ЮРАЙТ - URL: https://urait.ru/book/metodologicheskie-osnovy-psihologii-425218
10. Корнилова Т. В. - ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНАЯ ПСИХОЛОГИЯ в 2 ч. Часть 1. 4-е изд., пер. и доп. Учебник для академического бакалавриата - М.:Издательство Юрайт - 2019 - 240с. - ISBN: 978-5-534-05186-5 - Текст электронный // ЭБС ЮРАЙТ - URL: https://urait.ru/book/eksperimentalnaya-psihologiya-v-2-ch-chast-1-437469
11. Колб Б. и Уиншоу I. Введение в мозг и поведение. Нью-Йорк: Издательство Worth.-2013
12.Майерс, "Стремление к счастью" \\ Калифорния: Брукс/Коул, 2019
13. Мацумото Д. и ван де Вейвер Ф. Дж. Р. Кросс-культурные методы исследования в психологии. Кембридж: Издательство Кембриджского университета.-2018
14.Мейерс, Л.С., Гамст, Г., Гуарино, А.Дж. Прикладные многомерные исследования: дизайн и интерпретация.-2018
15.Филд, А. Обнаружение статистики с помощью SPSS. Лондон: Sage Publications.-2015
16.Хофер, С. И Алвин, Д. Справочник по когнитивному старению: междисциплинарный. -2008

қосымша:

1. Бююль А., Цефель П. SPSS: искусство обработки информации. Анализ статистических данных и восстановление скрытых закономерностей. – СПб.: ДиаСофтЮП, 2016.
2.Гуревич, П.С. Психоанализ. т. 2. современная глубинная психология: Учебник для магистров//П.С. Гуревич.-Люберцы:Юрайт,-2016.-564 с.
3. Ермолаев-Томин О.Ю. Математические методы в психологии.-М. Юрайт, 2018.-511 с.
4. Kalat, J.W. Биологическая психология. КА: Wardsworth / Thomson Learning.-2016
5.Карлсон, Н. Физиология поведения. Нью-Джерси: Pearson EducationInc.-2017
6. Моханти Н., Варадвадж К. и Мишра Х.К. (2022). Исследования человеческой природы и Сильные стороны: Практики по психологии, Дивья Пракашани, Самантарапур, Бхубанешвар.
Портер Алан. Психология. Все, что вам нужно знать, - в одной книге.-М., Из-во – Бомбора, 2022 , ISBN 978-5-04-112106-8.-256 с.
7. Психодиагностика. Как разбираться в людях и прогнозировать их поведение.-Изд-во АСТ, 2017., ISBN 978-5-17-110909-7.-2017
8.Солдаткин В.А. Клиническая психометрика. Учебное пособие.- М.: Кнорус, 2022
9. Серкин, В.П. Современная психология. Теория и методология / В.П. Серкин. - М.: АСТ, 2019. - 320 с.
10. Хилгард и Аткинсон - Введение в психологию (2022), 14-е издание, Thomson Learning Inc.
11.Шонесси, Дж. Дж., Цехмейстер, Э. Б. &Цехмейстер, Дж. (2018).Методы исследования в психологии. (9-е изд.). Нью-Йорк: Макгроу Хилл.

Курс бағдарламасына қажетті материалдар:

1.Американская психологическая ассоциация. (2018). Руководство по публикации американского Психологическая ассоциация (6-е изд.). Вашингтон, округ Колумбия: АПА.
ISBN: 1-4338-0561-8

2.Anderson, C. J., Bahník, Š., Barnett-Cowan, M., Bosco, F. A., Chandler, J., Chartier, C. R., ... & Della Penna, N. (2016). Response to comment on "estimating the reproducibility of psychological science", 351(6277), 1037-1037.

Ағылшын тілді әдебиеттер:

1. Aron, A., Aron, E. N., & Coups, E. J. Статистика для психологии. (4-е изд.) Индия: PearsonBooks Education, Prentice Hall.-2017

2.Bhubaneswar, Odisha, Bazarova NN, Taft JG, Choi Y, Cosley D. 2019. Managing impressions and relationships on Facebook: Selfpresentational and relational concerns revealed through the analysis of language style. J. Lang. Soc. Psychol. 32(2):121–41

3.Hilgard & Atkinson- Introduction to Psychology (2003) 14th Edition, Thomson Learning Inc. •

4. Heilburn, K. (2019). The Role of Psychological Testing in Forensic Assessment. Lawand Human Behavior, Vol. 16, No. 3. pp. 257-272.

5.Mohanty, N., Varadwaj, K. & Mishra, H.C. (2019). Explorations of Human Nature and Strength: Practicals in Psychology, DivyaPrakashani, Samantarapur, Bhubaneswar.

6.Mohanty, B. and Misra, S. (2017). A text book of Basic Statistics. LaxmiPrakashans,

7.Mishra, G.C. (2018). Applications of Statistics in Psychology and Education, Kalyani Publisher, New Delhi •

8.Mishra, G.C. & Others (2018). Psychological Assessment. Kalyani Publisher, New Delhi

9.Vittorio Lingiardi, Nancy MS Williams (2017). Psychodynamisch Diagnostik Manual, Second Edition: PDM-2 2nd Edition

Кәсіби мәліметтер базасы:

1.ICP 2020
2.ICBA 2022
3.GAB 2022
4.ICBA 2023

Ғаламтор ресурстары:

.Психологиялық сайттар:

1.http://www.psytolerance.info – Психологические информационные сборники;
2.http://www.psychological.ru – Практическая психология;
3. http://www.voppsy.ru – .Вопросы психологии;
4. http://magasine.mospsy.ru – Московский психологический журнал;
5. http://www.psichol ras.ru/08.shtml – Психологический журнал;
6.http://www.psychology.ru
7.http://www.flogiston.ru
8.http://www.colorado.edu/VCResearch/integrity/humanresearch/CITI.htm